

Ανασταίνοντας το παλιό βλέμμα

Σε μια εποχή που συζητάμε για χιλιετίες, το διαχρονικό εικαστικό βλέμμα υπερβαίνει τις εφήμερες πρωτοπορίες, μας διδάσκουν οι πίνακες του Α. Λεβίδη, της Ειρ. Ηλιοπούλου, των νεώτερων Δ. Αγγελίδου και Στ. Ζαννή, και οι αρχαιολογικές φωτογραφίες (1892-1910) του Γ. Λαμπάκη.

Στο κεφαλόσκαλο μιας χιλιετίας οι ανακεφαλαιώσεις δεν είναι απασθοδρόμηση, αλλά φρεσκάρισμα όσων κατασταλάζουν στο Χρόνο. Καλλιτέχνες, κοινό και τεχνοκριτικοί ξαναβλέπουν το παρελθόν και το μέλλον με το αναθεωρητικό βλέμμα της εποχής: «Ποιες αντιλήψεις ολοκλήρωσαν τον κύκλο τους; Τι κυφορρείται; Για ποιαν; Ελάχιστοι πια νοιάζονται για καινοτομίες και παραξενιές, όλοι σχεδόν ζητούν να συνομιλήσουν με δοκιμασμένα μεγέθη, όχι με τις «φούσκες» της Ιστορίας. Ο τόπος μας ψάχνει επιτέλους το δικό του ιδιαίτερο γούστο, το στίγμα του. Ακόμη και το πολυσυζητημένο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης με τον ελληνοκεντρικό Τσαρούχη ξεκίνησε προχθές τη λειτουργία του. Μεταμορφοποιήματα σημαίνει πρωτίστως μετάνοια, δημιουργική μεταστροφή.

Θα ξαναγίνει άραγε κι εδώ ό,τι έγινε στην Ολλανδία του

1600, όταν καθιερώθηκαν τα στερεότυπα της ζωγραφικής θεματολογίας, καθώς ο αστός θεατής ενσωμάτωσε το γούστο του στους προβληματισμούς των ζωγράφων, κι αναδείχθηκαν ο Βερμέερ, ο Χαλς, ο Ρέισνταλ, ο Ρέμπραντ. Θα μπορούσαμε άραγε να ξαναδοούμε απροκάλυπτα ολόκληρο το δικό μας εικαστικό παρελθόν που κάποτε παραγνωρίσαμε, επειδή δεν υπηρετούσε τη μητροπολιτική γραφειοκρατία της τέχνης; Ο κόσμος των υπολογιστών που καθοδηγεί σήμερα όλες τις εξελίξεις δίνει το μέτρο: Οι

**Του Χάνη
Καμπουριδίου**

e-mail
ssva@otenet.gr

mainframes, οι τεράστιοι υπολογιστές για χρήση μιας κεντρικής γραφειοκρατίας, μιας Μητρόπολης στην οποία θα σφειλαμε να προσφεύγουμε όλοι, ηττήθηκαν από τους ατομικούς. Κάθε κοινότητα και κάθε ιδιαίτερο άτομο, με τις δικές του αξίες, διασυνδεδεμένο, μέσω Ίντερνετ, με τους υπόλοιπους και με δεξαμενές πληροφοριών για όλη την ανθρώπινη ιστορία.

«Αρχαίος ναός Παναγίας στη Βάθεια Χαλκίδος». Αρχιτεκτονικά μέλη διαφόρων εποχών ενσωματωμένα στον ίδιο τοίχο, το διαχρονικό δράμα του Πικιώνη (και του Κουνέλλη, αργότερα) ως αυτούσιο ζωντανό θέαμα. Η φωτογραφία - παρμένη πριν από έναν αιώνα από τον αρχαιολόγο Γ. Λαμπάκη - στολίζει τώρα το ημερολόγιο 2000 του Βυζαντινού - Χριστιανικού Μουσείου που ίδρυσε ο ίδιος. Ανάλογη είναι και η θεματολογία του ζωγράφου Γ. Λεβίδη στη σειρά Magna Graecia που στολίζει το ημερολόγιο της εταιρείας Ηρακλής

Σ' έναν τέτοιο ορίζοντα ξαναβλέπουμε απροκάλυπτα τη «συμβατική» ζωγραφική του τελάρου που υπερασπίστηκε τον ατομικό φλόττεχνο - χρίστη και αρνήθηκε τις κεντρομόλες τάσεις των μοντερνιστών. Η Ειρήνη Ηλιοπούλου π.χ. («Αίθουσα Τέχνης Αθηνών») είναι μια ολοκληρωμένη ζωγράφος με σπάνια χαρίσμα-

τα. Ζωγραφίζει φυλλοειδείς δέντρων στις οποίες το αντανάκλαζόμενο φως δημιουργεί μια ιδιόμορφη προοπτική βάθους (θυμίζει τον μεγάλο Φλαμανδό τοπιογράφο Ρέισνταλ), τοποθετώντας στην πηγή της διαμορφούμενης χόανης σύμβολα καθημερινότητας (μια ξαπλωμένη φιγούρα, μια υπαινικτική σκιά, κ.ά.) και το σύνολο

αποκτά μια μαγευτική διάσταση.

Στην «Γκαλερί 7» πρωτοαντικρύσαμε τη Δάφνη Αγγελίδου, με γήινα πλάνα να γεμίζουν τα δύο τρίτα του πίνακα (σαν τους λόφους του Γουμδιεθ) και μέσα τους μια φιγούρα να φτάνει τριγύρω της ιδιωτικούς κύκλους με ξερολιθιές - μια συμβολιστική εικο-

νογραφία. Ιδιαίτερη έκπληξη δοκιμάσαμε πρωτοβλέποντας και τον νεαρό Στέφανο Ζαννή («Ζουμπούλακη»), μάστορα στις χρωματικές κλίμακες και στη διαφάνεια των χρωμάτων, να απεικονίζει με φαρδιές πινελιές ενσταντανέ αναμνήσεων.

Αυτό το κλίμα μας υποχρέωσε να θυμηθούμε τη σπουδαία έκθεση που έγινε το Δεκέμβριο στο Γκάζι, με τις ζωγραφίες του Αλέκου Λεβίδη από τη Magna Graecia, την ελληνική Ιταλία. Βαθύς γνώστης της ζωγραφικής ιστορίας της Μεσογείου από τα ελληνιστικά χρόνια ως τη μεταβυζαντινή λαϊκή διακοσμητική, βασισμένος στον περιοριστικό άξονα των ημερών μας, ο Λεβίδης δεν ζωγράφιζε απλώς τα τοπία και τα κτίσματα, αλλά έφερε στην επιφάνεια το ίδιο το βλέμμα εκείνων που τα έζησαν, το φρεσκάρισε, το έκανε διαχρονικό, αιώνιο. Εθνικής προίης αυτοί οι πίνακες ανήκουν πια στην εταιρεία τοιμάτων Ηρακλής, αλλά μπορεί κανείς να τους χαρεί και στο εφετινό τους ημερολόγιο.

Σε καλλιτεχνικό ημερολόγιο (του ανακαινιζόμενου Βυζαντινού - Χριστιανικού Μουσείου) πρωτοαντικρύσαμε και τις αρχαιολογικές - λαογραφικές φωτογραφίες (1892-1910) του αείμνηστου ιδρυτή του Γεωργίου Λαμπάκη (1854-1914). Κι εδώ μια διατηρητική ανασκαφή της όψης των πραγμάτων, μια δημιουργική ανάσταση του παλιού βλέμματος, εικόνες με αξία μεγάλης ζωγραφικής.